

సాంఘిక శాస్త్ర బోధన వ్యూహాలు - పద్ధతులు 31

ఉపగమము: (Approach)

1. తరగతి గదిలో ఉపాధ్యాయుడి బోధించేటప్పుడు అనుసరించా
కీ దాగము తాకపద్ధతీసి ఉపగమము అంటారు
2. ఉపగమము అనగా ఉపాధ్యాయుడు ఒకపాఠ్యాంశ బోధనకాల్పితమ
ను అభివృద్ధిచేయడానికీ నిర్ణయించుకుంటూ ఒకదానికొకటి
ఉంటాడే దానిని ఉపగమము అనవచ్చు
3. ఈ ఉపగమము ఏదారంగానీ బోధనపద్ధతులు, బోధన
వ్యూహాలు ఎంపిక చేయగలుగుతుంది.
4. సరియైన ఉపగమము (1) విద్యార్థులది చికిత్స చేసేవారాని
సమస్యలను సంబంధించి అనుభవమిస్తుంది (2) విద్యార్థుల స్వస్థితి
పాటు పైకరులు, అలవాటు, నిలవలపెంపాందిస్తుంది (3) విద్యార్థుల
క్రియశీలతను, వారుకాల్పించేవారాని పాటును అవకాశం
ఇస్తుంది.
5. తరగతి గదిలో సాంఘిక శాస్త్రం బోధించే విధానానికీ 3 అంశాలు
తీర్మానించాంబుతాయి. అవి (1) బోధకుడి (2) బోధనాంగం
(3) బోధన వ్యూహం
6. ఉపాధ్యాయుడి బోధన వ్యూహం రూపొందించుకొవడానికి 3 అంశాలు
అంశాలు దృష్టిలో ఉంచుకోవాలి.
  1. సరళమైనవాటి నుంచి సంక్లిష్టం (Simple to complex)
  2. తెలిసినవాటి నుంచి తెలియనివాటికి (Known to unknown)
  3. మూర్తం నుండి అమూర్తానికి (Concrete to abstract)
  4. నిర్దిష్టం నుంచి సామాన్యము (Particular to general)
7. ఉపాధ్యాయుడి బోధన వ్యూహం ఎంపిక చేసుకోవటానికి
అభ్యాసకుల సామర్థ్యం, వయస్సు, లక్ష్యం, మొ॥ అంశాలు దృష్టిలో
ఉంచుకోవాలి

బాగాధ నవద్దతులు :

ఉత్తమమైన ప్రణాళిక, సరైన బాగాధ నవద్దతులవల్ల మరియు సరైన ఉపాధ్యాయుల వల్ల సజీవంగా ఉంటుంది. ఈ రెండింటికీ పోలికగా ఇవి నీల్సన్ వాలపుతూలు - సెకండరీ విద్యార్థులకు అన్వయన ప్రక్రియను నిర్వహించుటకు ఉపాధ్యాయుడి అనుసరించే విధము బాగాధ నవద్దతి - పెన్సిల్, రాకెట్స్

- ① బాగాధ నవద్దతిలో రెండే రకాలు కలవు ① ఉపాధ్యాయ కేంద్రీయ బాగాధ నవద్దతులు ② విద్యార్థి కేంద్రీయ బాగాధ నవద్దతులు
అవే అన్వయన వద్దతి, ఉపాధ్యాయ ప్రదర్శన వద్దతి, పాఠ్యపుస్తక వద్దతి, ఉపాధ్యాయ కేంద్రీయ బాగాధ నవద్దతులు
b) అన్వయన వద్దతి, ప్రాజెక్ట్ వద్దతి, ప్రయోగ వద్దతి వనరుల వద్దతి, నియోజక వద్దతి మరియు చర్చ వద్దతి విద్యార్థి కేంద్రీయ బాగాధ నవద్దతులు.

- ② బాగాధ నవద్దతిలో సోపానాలు ① పరిచయ ② అనుభవ - చెయ్యట ③ నిర్వహించుట 4 నాయకత్వం వహించి ముందు తీసుకొని వెళ్ళుట

1. Story Telling Method: కథావద్దతి

1. ఈ వద్దతి చరిత్ర బాగాధ నవద్దతిలో ఉపకరిస్తుంది.
2. ఈ వద్దతి ప్రాథమిక స్థాయిలో రాబులు, వారి వరిపాతక విధానాలు బోధించుటకు ఉపయుక్తంగా ఉంటుంది.
3. కథావద్దతిలో బోధించెటప్పుడు ఒక క్రిమినాటకమును అనుసరించాలి.
4. కథావద్దతి ఆసక్తికరంగా ఉండేందుకు ఉపాధ్యాయుడి స్వగతిలో మార్పులు, ముఖ్య కవళికలలో తేడాలును ప్రదర్శించాలి.
5. కథను బోధించెటప్పుడు అననుభవ పాత్రను అన్వయించు కాలి
6. కథావద్దతిలో ముఖ్య అంశాలు ప్రశ్నించుట వల్ల విద్యార్థులకు అర్థమవుతుంది.

4. కథావద్దతి విద్యార్థుల అభ్యుదయి వికాస సాధిస్తుంది.

3/2

Lecture Method ఉపన్యాసపద్ధతి

1. ఇది పురాతనమైన బోధనపద్ధతి. ఇది కాన్ఫరెన్సులతో మొదలై బోధించే పద్ధతి. ఉపన్యాసపద్ధతిని చెప్పే పద్ధతి అని కూడా అంటారు.
2. సాంఘిక శాస్త్ర అభ్యుదయనం కాన్ఫరెన్సులను, డిస్కషన్లను, విద్యార్థులకు ప్రామాణికమైన, క్రమబద్ధమైన విభావంతమైన సమాచారం అందించుటకు ఉపన్యాసపద్ధతి వాడతారు.
3. ఈ పద్ధతిలో వివరణపాఠాన్ని వివరించే పదసంబంధమైన చిత్రాన్ని ఉపయోగిస్తారు.

నిర్వచనం: ఉపన్యాసం ఒక బోధనావిధాన శాస్త్రపద్ధతి. ఇందు ఉపన్యాసకుడు ఒక విశేష అంశం గ్రహణమనగా వివరించుటకు ముందుగానే ఎంతో చక్కగా తయారుచేసుకొని లాంఛన ప్రాయంగా ఇచ్చే సంగం - బిక్చుప్రెజెంట్

ఉపన్యాసపద్ధతి ఎప్పుడో ఉపయోగించాలి :

1. సింహావలికరణం చేయటం (to give an overview)
2. స్వీకృతమైన అనుభవం సమాచారం ఇచ్చటకు
3. ఒక అంశం నకు సంబంధించిన పూర్వచరిత్ర చెప్పటం
4. కార్యక్రమం నుండి వివరణం చేయటం
5. పాఠాన్ని వివరించుటకు
6. తులనాత్మకమైన సమీక్షించుటకు.

తరగతి ఉపన్యాసం నకు 15-20 నిమిషాలు మాత్రమే సరిపోయేలా ఉండాలి

7. అభిరుచులను ఉద్బోధన చేయటం

ఉపన్యాసం ఇచ్చే దశలు:

1. ఉపన్యాస ప్రారంభ దశ : పూర్వవిషయం నకు సంబంధించిన విషయం నకు ముగిసి సంబంధం కల్పించాలి. తద్వారా విద్యార్థులలో ఆసక్తిని కల్పించుట

అభివృద్ధి దశ: ఇది ముఖ్యమైన దశ. దీనిని దర్శన దశ అనవచ్చు. ఈ దశలో ఉపాధ్యాయులు, విద్యార్థుల మధ్య సమూహం, అభిప్రాయాల వరసల మార్పిడి జరుగును. వివరణాత్మక అభ్యసనలు జరుగుతుంది.

మరిగింపు దశ: ఈ దశలో ① సారాంశము శ్రవణమార్చు-చెయ్యబడినది ② మూల్యంకరము-చెయ్యబడి జరుగును ③ Home work ఇచ్చుట ④ తరువాత ఉపన్యాసములో తాను చెప్పినట్లే సారాంశమును కిరాయి

ఉయోజనములు:

1. మూల్యంకర వదము ముద్రించిన వదము ఎక్కువ ప్రభావము చూపిస్తుంది.
2. మంచి ఉపన్యాసం పాఠ్య విషయాల వట్ల సక్తే పెంపొందించును.
3. ఉపన్యాస వద్దతి నిపాదువు వద్దతి అనవచ్చు. ఇది విద్యార్థుల సమయమును, నక్తి నిపాదువు చెస్తుంది.
4. విద్యార్థులలో ఉపన్యాస వద్దతి ఉత్తేజమును పెంపొందించును.
5. (Inspiration) విద్యార్థులలో ప్రత్యక్ష సంబంధం ఏర్పరుచుతోవచ్చు.

లోపములు: (ఈ బాధన వద్దతిలో విద్యార్థుల న) వదం నకు మూత్రమే ప్రాధుత ఉండెను

1. అభ్యసనలో విద్యార్థులు పాల్గొనుటకు తక్కువ అవకాశం ఇచ్చును.
  2. దీనివల్ల విద్యార్థుల క్షయములు ఏమి ఉండవు. అందువల్ల విద్యార్థులు ఉపాధ్యాయుల నిష్టాధారపడి పరిశ్చితి ఏర్పడిను.
  3. ఈ వద్దతి వల్ల అనక్తి కంట్రాక్టును గు విర్పడితుంది.
  4. విద్యార్థులలో సాత్విక నశిస్తుంది.
  5. అందుకు ఉపాధ్యాయుల దీనిని సమర్థవంతంగా ఉపయోగించలేరు
  6. విద్యార్థులు ధైర్యం తానిత్రాతగా మారిపోతారు
  7. ఇది Learning by Doing విధానము నకు వ్యతిరేకం
  8. ఉన్నత పాఠశాలలో సగటున 40 నిమిషాలు పాటు ఉపన్యాసమును చూర్తి గా కిరాయింక మువుతుంది.
- ఉపన్యాస వద్దతి ఒక బాధన వద్దతి మాత్రమే. దీనిని మరొకరు చూచగా అనావృత్తికంగా వాడకూడదు - వెస్లి.

2. ఉపన్యాస మిళిత ప్రదర్శన పద్ధతి

Lecture cum Demonstration Method

1. ఉపాధ్యాయుడి చెప్పి-చూపడము ద్వారా ^{విద్యార్థి} ~~ఉపాధ్యాయుడి~~ నేర్చుకొనే బోధన పద్ధతి ఉపన్యాస మిళిత బోధన పద్ధతి.
2. ఉపాధ్యాయుడి పాఠ్యాంశమును ఉపన్యసిస్తూ ప్రదర్శనల ద్వారా విషయాలను బోధించే పద్ధతిని ఉపన్యాస-ప్రదర్శన పద్ధతి అంటారు.
3. బోధనలో తగిన ఉపకరణాల ద్వారా చూపించుట (నూతన-చిత్త) పటాలు, దృశ్యపటములు, చిత్రాలు, నమూనాలు) ద్వారా విద్యార్థులలో నీడమై మూర్త అనుభవము కలిగించవచ్చు.
4. ఉపన్యాస-ప్రదర్శన పద్ధతిలోని సోపానాలు
① ప్రణాళిక రచన ② ఉన్మోచనం ③ విషయ ప్రదర్శన
④ మూల్యంకరణము

ఉయోజనాలు:

- ① సమయమును, ధనవ్యయమును తగ్గిస్తుంది.
2. మూర్తభావనలు కలుగుతాయి.
3. ప్రత్యక్షజ్ఞానం పొందవచ్చు (ఎల్లరకాల ప్రత్యక్ష అనుభవము)

ఉపాధిమములు:

1. ఈ పద్ధతిలో ప్రచరించే నేర్పుకొనే అవకాశం పొదు
(Learning by doing)
2. న్యాయ యోగికి అవకాశం పొదు
3. ఎక్కువమంది విద్యార్థుల ఉన్నతరంగానికి గదిలో ఉపయోగపడుదు
4. ఫైయర్ క్లిక విషయాలును తెల్పువెదు
5. ఇది వ్యక్తి గురించే తెలియవద్దే కాదు.

చర్చాపద్ధతి (Discussion Method)

"Two Brains are better than one brain"

1. చర్చాపద్ధతిలో వివిధ విషయాలపై నామమాదిరి నిర్ణయం తీసుకోవచ్చు.

2. ఇటుతత్వవైఖ్యలు తమ అనుభూతిలతో అనుకూల విషయాలు చర్చించేవారు.

3. చర్చాపద్ధతి ద్వారా తరగతి గదిలో విశాసాన్ని వాతావరణం ఏర్పరచవచ్చు.

4. చర్చాపద్ధతిలో ఒకరికంటే ఎక్కువమంది పాల్గొని అవకాశం ఉంటుంది చర్చించుకుంటున్న విషయాలపై తీసుకోవలసిన నిర్ణయం ఉంటుంది.

5. చర్చ ఒక సమావేశం అని చెప్పి నాకొకటి నా సంతకం ఇంకా నిర్ణయించవచ్చును.. ఇంకా ఒకటి అభిప్రాయం మరొకరు తెలుసుకొని అవకాశం కలదు.

6. చర్చ నియమాలను సమన్వయం చేసి దాని నుండి ఆమోదయోగ్యమైన నిర్ణయం తీసుకోవచ్చు చర్చయొక్క లక్ష్యం

7. చర్చకు వాదనలు నకు తొడ విడిచి ఉంటుంది చర్చయందు వివాద ప్రాయము నకు వచ్చు అవకాశం కలదు. వాదనయందు అవకాశం లేదు.

8. చర్చాపద్ధతి నలండా విన్యాసి ద్వారా అయిదు నుండి ఆరుగురు ఉంటుంది.

9. చర్చకు కావల్సిన అంశాలు :

① నాయకుడు : ఉపాధ్యాయుడి నాయకుడిగా వ్యవహరించును.

2. సభ్యులు : అన్ని స్థాయిల విద్యార్థులకు చర్చించు అవకాశం ఉండవలెను

3. సమన్వయ : ① పాఠ్య సంబంధమైనది 2. చర్చకు అవకాశం ఉండాలి 3. విద్యార్థుల సమన్వయతను గా భావించాలి 4. విద్యార్థుల అభిరుచికి తగ్గి ఉండాలి

4. విషయము : సమన్వయ. సమన్వయ పరిష్కారమునకు ఉపయోగించు సమన్వయం నెకరించవలెను. ఇంకా అనవసర విషయము చర్చించరాదు. ఒక విషయం కు సంబంధించి ఏ కంటే చర్చ నియమాల అనును.

5. మూల్యం కనము : అతని స్థానము, అభిరుచులు, ఆసక్తులు

శైశవులు అంగనా వేయవలెను.

10. చర్చావద్ధతే యందలి సోపానములు:

- a) ప్రణాళికను వెర్చుడునుట: సమయమిశ్చిల్లయిండుట
- b) సంసిద్ధత: సమూహం బైకరణ
- c) చర్చను నడిపిండుట
- d) ముగ్ధాంకనము

పర్వతాద్వితీయమందలి లాభములు :

- [illegible]

అవకాశం:

1. అన్ని సాత్త్వికములు-చర్మపద్మతేలి చూసిందేమియు
2. విషయము ప్రశ్నించునట్లును అనవసరవిషయములకు దాతా
తొయవచ్చును.
3. విద్యార్థులలో ప్రకటించునట్లు అధిపతియై యుండు (శ్రవణములకు)
దారి తొయవచ్చును.
4. అనవసరవాదావవాదులతో అలయాపనకు దారి తొయవచ్చు.
5. తెలివైన విద్యార్థుల మిగతా విద్యార్థులను అడిగి విచారించు.